

Teşuva'nın Dinamiği

Rabbi Dr. J. Immanuel Schochet

“Rebbe, ben bir günahkârım. Geri dönmek, **teşuva** yapmak istiyorum.”
Ryzhin’li R. İsrail adamı süzdü; ne demek istediğini tam kavramamıştı:
“Öyleyse neden **teşuva** yapmıyorsun?”
“Rebbe, nasıl yapacağımı bilmiyorum.”
R. İsrail karşılık verdi:
“Peki günah işlemeyi nasıl bildin?”
Adam içtenlikle cevapladı:
“Yaptım... sonra bunun günah olduğunu fark ettim.”
Rebbe şöyle dedi:
“**Teşuva** da aynıdır: tövbe et, gerisi kendiliğinden gelir.”

Tora: Temel İlkeler

Vahiy dinin temelidir. Çünkü vahiy dinin iki ana varsayımını içerir:
Birincisi, Vahyeden vardır; Tanrı vardır ve gerçektir.
İkincisi, Tanrı insana konuşur; yalnızca var olmakla kalmaz, önemser. O kişisel bir Tanrı’dır; **haşgaha** (İlahi Gözetim) vardır. Sevgi dolu bir ebeveynin çocuğunu önemsemesi gibi, bize gerçekliği anlamamız için gerekenleri bildirir; yaşamamız gereken yolu gösterir ve yapmamız gereken eylemleri öğretir.

Bu, Tora’dır — “*ona tutunanlar için Yaşam Ağacı.*” Tanrı’nın sözü olan vahiy Tora olarak adlandırılır; çünkü Tora, insanın bilmediğini açan, gizliyi görünür kılan bir öğretidir. İnsanın doğru yolda yürümesini sağlar, kişiye Efendisi’ne nasıl döneceğini gösterir.

Tora — 248 emri ve 365 yasağıyla bütünüyle — gerçektir; insan doğasına yabancı değildir. Bize dışarıdan yapay bir yük gibi verilmemiştir. “*Senden gizli değil ve uzak değil... Göklere çıkmayı gerektirmez; denizin ötesine geçmeyi gerektirmez. Aksine, ağzına ve kalbine yakındır ki onu yapabilesin.*”

Tora dünyaya yapışık değildir; dünyadan önce gelir ve dünyanın ötesindedir. O, yaratılışın planıdır. “*Kutsal Olan, kutsanmış O, Tora’ya baktı ve dünyayı yarattı.*”

Evren, insan ve var olan her şey Tora’nın yapısına ve talimlerine göre yaratılmıştır; bu yüzden insanın Tora’nın yükümlülüklerini yerine getirmesi hem mümkündür hem de beklenir.

İnsan ile Tora arasında karşılıklı bir ilişki vardır. Tora evrenin planı olduğundan, evren Tora’nın bütün unsurlarını yansıtır. Makrokozmos için geçerli olan, mikrokozmos olan insan için de geçerlidir: İnsan bedeni ve ruhu 613 emri yansıtır — 248 organ, 248 emirle; 365 içsel bağlantı kanalı ise 365 yasakla eşleşir.

Olumlu emirler, karşılık geldikleri organları canlandırır; onları İlahi olana bağlar, onlara İlahi ışık, yaşam ve enerji getirir. Yasaklar ise damarları ve kanalları kirlenmeye karşı korur; yaratılış amaçlarına aykırı etkilerden uzak tutar.

Günahın Doğası

Vahiy, Tora ve ona dayalı yaşam; ahlakı, erdemi ve iyiliği oluşturur. Peki günahı oluşturan nedir?

Basit düzeyde günah, yasayı çiğnemektir: ihmal ederek veya kasti eylemle Tora'yı ihlal etmek. Görevlerimiz açık ve nettir; yasa tanımlıdır. Yasanın harfini ya da ruhunu yok saymak —onu bilerek tersine çevirmek bir yana— günahın kendisidir.

Daha derin düzeyde günahın anlamı, İbranice terimlerinde görülür. Günah için genel kelime **aveirah**'dır. Kökü *avar*dır: “geçmek, sınırı aşmak, öbür tarafa geçmektir.” **Aveirah**, uygun sınırları aşma, çizgiyi ihlal etme, “diğer tarafa adım atma” demektir.

Daha özel kelimeler **chet**, **avon**, **peşadır**.

Chet, “ıskalamak, kayba uğratmak” kökünden gelir.

Avon, “eğmek, bükme, çarpıtmak” kökünden gelir.

Peşa, “isyana kalkışmak” kökünden gelir.

Teknik olarak:

chet — istemeden yapılan hatalar,

avon — bilinçli kusurlar,

peşa — kasıtlı isyan eylemleridir.

Bu nedenle günah, İlahi gerçeklikten uzaklaşmadır; hakikatten sapmadır. “Günahlarınız sizi Tanrınızdan ayırmıştır.” Böylece insanı hayat kaynağından, Tora'dan uzaklaştırır; yaşamla bağını zayıflatır.

Emirleri yerine getirmemek, emirlerin insana getirdiği ışığı ve yaşam enerjisini kendimizden esirgemek, fırsatı kaybetmek ve kendi varlığımızda bir eksiklik oluşturmaktır — **chet**, yani “kayıp” hâli. Yasakları çiğnemek ise bedeni kirlilemek, ruhu lekemek ve zararlı etkileşimlere kapı açmaktır.

Günah insana geçici kazançlar sunabilir; fakat irrasyoneldir, kendi kendini sabote eder. Başta çekici ve tatlı, sonda acıdır. Bu yüzden rabbinik metin şöyle der: “*Kutsal Olan ve Tora şaşırırlar: İnsan nasıl günah işleyebilir?!*”

Hiç kimse, içine bir **sefalet ruhu** (*ruah şut*) girmedikçe günah işlemez. Günah, temelde cehalet veya akılsızlıktır. Daima bilgi eksikliğine, dikkatsizliğe, özensizliğe dayanır. Eğer önceden planlanmış ve özellikle isyan niteliğindeyse, düpedüz aptallıktır. Her durumda kökeni düşünmemek, kısa görüşlülük, kendini haklı görme, şu ana takılıp kalmadır.

Teşuva İlkesi

Günahın aptallığı, insanın bedensel doğasından kaynaklanır.
İnsan nedir? Beden ve ruhun birleşimi.

Ruh manevîdir ve doğal olarak maneviyata yönelir.
Beden maddidir ve kendi maddesinin iştahlarına çekilir.

Yine de bu ikisi birleşmiştir. Ruh, “yüce zirvesinden” ayrılıp aşağıdaki bedene giydirilmiştir.

Bu “iniş”, bir “yükselme” içindir: bedenin maddesini yüceltmek, arındırmak ve onu ruhun ışıyla uyumlu hâle getirmek.

Beden ile ruh arasında gerilim vardır: madde (ve onu canlandıran doğal/nefsi yaşam gücü) ile **neşama** yani insanın yüce ruhu arasında. Ancak bu gerilim uzlaşmaz değildir.

Beden kendi başına ne kötüdür ne de kirli. O sadece potansiyeldir: henüz-kutsal-olmayan, ama henüz-kirli-de-olmayan bir imkân. İnsan —beden ve ruh bileşimi— davranışlarıyla onu kirlenme odalarına düşürür ya da kutsallığa yükseltir.

Bedenin ve dünyadaki payının yüceltilmesi, ruh için de bir yükselmedir. Çünkü tam da dünyevi cazibeye maruz kalmak, seçeneklerin olması, risklerin bulunması ve insanın özgür seçimi, insan gelişimini mümkün kılar.

“İnsanın bedeni bir fitildir; ışık (ruh) ise onun üzerinde yanan alevdir... Başındaki ışığın yağı olmalıdır: iyi eylemler.”

Fital tek başına işe yaramaz; ateş vakumda yanamaz. Yağ olmadan fitile tutunamaz.

Tora ve **mitsvalar**, yani iyi eylemler, fitille alevi; bedeni ve ruhu birleştirir, potansiyeli gerçeğe dönüştürür.

Neşama, Tanrısal kıvılcım, insana neredeyse sınırsız bir potansiyel verir. İnsan kaderini belirleme gücüne sahiptir.

Ancak dünyevi cazibeler de o kadar gerçektir: “*Günah kapıda pusuya yatmıştır.*”

Tora bu gerçeği kabul eder: “*Yeryüzünde öyle doğru bir insan yoktur ki hep iyilik yapıp hiç günah işlemesin.*”

Eğer günah nihai olsaydı, insanlık tarihi Adam’da biterdi. Yaratıcı bunu hesaplamıştır. Dünya başlangıçta katı adalet üzerine kurulmak istenmişti; ancak böyle bir dünyanın var olamayacağını gören Tanrı, merhameti adaletten önce getirmiştir.

Midraş şöyle anlatır: Tanrı insanı yaratmadan önce Tora’ya danıştı. Tora, “Bu insan günah işleyecek; eğer sen ona sadece adaletle karşılık verirsen ne dünya ne insan var olabilir!” dedi. Tanrı da, “*Boşuna mı Bana Merhametli ve Lütufkâr deniliyor?*” diye cevap verdi.

Bu nedenle Tanrı, **dünyayı yaratmadan önce teşuvayı** yarattı. Ve ona şöyle dedi: “*İnsanı yaratacağım. Günah işlediklerinde sana dönerlerse, günahlarını silmeye ve onları arındırmaya hazır olacaksın.*”

Bu nedenle **teşuva** her zaman insana yakındır. İnsan günahlarından döndüğünde, **teşuva** Kutsal Olan’a yükselir; O da yargıları tatlılaştırır, kişinin günahını bağışlar ve onu arındırır.

Kişi günahlarından nasıl arınır? **Teşuva** ile yükseldiği zaman.

R. Yitzhak şöyle der: *İnsan, Yüce Kral’ın önüne döner ve kalbinin derinliklerinden dua ettiğinde —“Derinliklerden Sana sesleniyorum, Ey Ebedî”— arınır.*

Tora, yaşamın yasaları ve kuralları, dünyadan önce gelmiş ve dünyanın planı olmuştur. Bu kurallar kesin bağlılık talep eder. “Tora olmasaydı gökler ve yer var olamazdı.”

Günah, yaratılışın amacını yok etmek, yaratılışı anlamsız kılmaktır. Bu da dünyanın hiçliğe dönmesini gerektirirdi. İşte bu yüzden merhamet gerekir.

Merhamet, adaletin geçerli olduğunu kabul eder ama buna rağmen bağışlar.

Merhamet, yasanın taleplerini onaylar ama insanın “gençliğinden beri eğilimlerinin zayıf olduğunu” dikkate alarak bu talepleri yumuşatır.

İnsana ikinci bir şans verir.

İşte **teşuva** ilkesinin özü budur.

Teşuva’nın Gücü

“Ne var ki kötü adam, işlediği bütün günahlardan döner, bütün kurallarına dikkat eder ve adaletle doğruluk yaparsa mutlaka yaşayacaktır, ölmeyecektir. İşlediği bütün suçların hiçbirisi onun aleyhine hatırlanmayacaktır... Ben kötü kişinin ölümünü mü isterim?” diyor Ebedî Tanrı, “Yoksa yollarından dönüp yaşamasını mı isterim?”
(Yehezkel 18:23)

“**Teşuva**, din için vazgeçilmez bir ilkedir; Tora’ya inanan bireylerin varlığı için de vazgeçilmezdir. Çünkü insanın hiç günah işlememesi ve hata etmemesi mümkün değildir: ya gerçekte övülmeye değer olmayan bir görüşü veya ahlaki niteliği yanlışlıkla benimseyerek, ya da tutkularına ve öfkesine yenilerek hata eder. Eğer insan, bu kırığın asla onarılamayacağına inanırsa, hatasında ısrar eder ve belki de isyanını artırır. **Teşuva** inancı ise onu ıslaha, günahından önceki hâlimden daha iyi, daha mükemmele yakın bir duruma gelmeye yöneltir. İşte bu nedenle Tora, **Teşuva** ilkesini yerleştirmek için bu doğru ve son derece yararlı prensibi temellendiren pek çok eylem öngörür.”

Teşuva olmadan dünya ayakta kalamazdı. **Teşuva** olmadan insan, hatalarının yükü altında ezilip umutsuzluğa düşmekten başka bir şey yapamazdı. **Tora**, evrenin temelidir, varlığını güvence altına alır ve sürdürür; **teşuva** ise onun devamını sağlar.

Teşuvanın gücü hayranlık vericidir. Onun önünde hiçbir şey duramaz. **Teşuvanın** ince ipliği, Tora’nın ve geleneğimizin bütün dokusuna işlenmiştir. **Teşuva**, sadece bizi Tanrı’ya bağlayan 613 kanaldan biri olan bir **mitsva** değildir; dinin omurgasını oluşturan, genel ve kapsamlı bir ilkedir.

Hiçbir günah yoktur ki **Teşuva** ile onarılamasın. **Teşuva**, ağır bir geçmişi kaldırır ve yeni bir geleceğin kapısını açar; yenilenme, yeniden doğuş demektir. Bir **baal teşuva**, yani teşuva yapan kişi, farklı, yeni bir insan hâline gelir. Bu, basit bir düzeltmeden

veya tamirden çok daha fazlasıdır; **Teşuva**, insanı tüm günahlardan önceki seviyesinden bile daha yukarı çıkarır. Tam anlamıyla doğru olanlar bile **baal teşuva** tarafından aşılır.

Günah, zaman alan bir süreçtir; evrimsel bir seyir izler. İnsan bir anda düşmez, ansızın çökmez. Çoğu zaman zararsız gibi görünen tek bir yanlış tavır veya eylem, onu başka bir yanlış sürükler; bu süreç fark edilmez ve durdurulmazsa, zincirleme bir reaksiyon başlar ve onu kötülüğün bataklığına götürür.

Buna karşılık **teşuva**, en kötü durumlarda bile **anidir**. “***Baal teşuvalar büyük bir değere sahiptir; çünkü tek bir an içinde Kutsal Olan’a, kutsanmış O’na, birçok yıl boyunca yavaş yavaş yaklaşan mutlak doğru kişilerden bile daha çok yaklaşırlar!***”

Teşuva, kademeli bir süreç ve gelişimin parçası olmadığı için, herhangi bir düzene, ‘bürokrasi’ye, normal bir prosedürün adımlarına bağlı değildir. O, bir sıçrama, bir atlayıştır: kendini koparma kararıdır; tek bir dönüş, tek bir düşünce. Bu nedenle hukuku bile etkiler: Bir adam bir kadını “Ben bir **tsaddikim**, günahsız bir doğru kişiyim” şartıyla nişanlarsa, bilinen mutlak bir günahkâr dahi olsa, bu nişan geçerli ve bağlayıcıdır. Nasıl olur? Çünkü o nişan anında zihninden **Teşuva** geçmiş olabilir!

Tek bir düşünce, bir anlık **teşuva** tefekkürü, insanı en derin uçurumdan en yüce zirveye taşımak için yeterlidir. Gerçekten de tek bir düşünce; çünkü **Teşuvanın** özü zihinde ve yürekdedir. O, zihinsel bir karar, bir bilinç, bir farkındalık ve bir adanmışlık eylemidir.

Teşuva’nın Doğası

Bu muazzam **Teşuva** gücünün kaynağı nedir? Geçmişini nasıl silebilir, şimdiyi nasıl değiştirebilir, geleceği nasıl biçimlendirebilir — adeta yeniden yaratabilir?

Teşuvanın gücü, onun aşkın niteliğinden gelir. Tıpkı **Tora** gibi **teşuva** da Yaratılış’tan önce vardır. O, dünyanın, yaratılışın, oluş sürecinin bir parçası değildir; zamanın ve mekânın ötesindedir, sonsuzlukta kök salmıştır. Sonsuzluk alanında, geçmiş ve şimdi erir, silikleşir.

Teşuva kalptedir, zihindedir. Tek bir **teşuva** düşüncesi bile yeterlidir; çünkü düşünce, zihin, beden sınırlamalarıyla kayıtlı değildir. Zihin, saniyeler içinde evreni dolaşabilir. Ve zihin — **mahşavah**, düşünce — insanın kendisidir, insanın özüdür. İnsan, düşüncelerinin olduğu yerdedir.

Oruç tutmak, kendini mahrum bırakmak, kişinin pişmanlığını ifade etme araçları olabilir; arınma ve kendini temizleme eylemleri olabilirler. Ancak bunlar **Teşuvanın** kendisini oluşturmaz. **Teşuvat hamişkal**, yani günaha denk düşen kefarete, “teraziye dengelemek” anlamında önemlidir; **teşuvat hageder**, yani yeni koruyucu “çitler” koyarak sınır ihlalden kaçınmak da önemlidir. Deneyimsel gerçeklik, belirli zayıflık türleri karşısında bu tür davranış kalıplarını gerektirebilir. Yine de bunlar yalnızca belirtilerle ilgilenir; günahın dış eylemleriyle, dış vurumuyla. Günahın kendisine

dokunmazlar; günahın kaynağına, köküne inmezler. O kök ve kaynak, zihinde ve kalptedir: cehalet, dikkatsizlik, ihmal, yanlış tutumlar, bencillik, kendini haklı çıkarma.

Nasıl ki günah insanın iradesine ve zihnine kök salmışsa, **teşuva** da insanın iradesine ve zihnine kök salmalıdır.

“Ritüel kirlenmeden arınmayı kalbine koyan kimse, mikve sularına daldığı anda temiz olur; bedenine yeni bir şey olmamış olsa bile. Aynı şekilde, ruhunu insanın ruhunu kuşatan kirliliklerden — yanlış düşüncelerden ve sahte kanaatlerden — temizlemeyi kalbine koyan kişi de, kalbinde bu görüşlerden çekilmeye razı olduğu ve ruhunu aklın sularına daldırdığı anda arınmış olur.”

Günahın trajedisi, günah işlemeye yenik düşmek değildir; çünkü “yeryüzünde öyle bir insan yoktur ki hep iyilik yapsın ve hiç günah işlemesin.” Asıl trajedi, en büyük günah, insanın kendini yargılamayı bırakması, **teşuva** yapmamasıdır: “İyilik yapmayı düşünmeyi bırakmış, kötülükten tiksinnemektedir.”

İnsanın kalbindeki tek bir öz-eleştiri, çok sayıda kamçılamadan daha iyidir. Bakteriler, zehirli ve bulaşıcı olanlar, ortadan kaldırıldığında, onların belirtileri ve dışa vurumları da kaybolur. Günahlar sona erdiğinde, günahkârlar da artık olmayacaktır. Böylece **teşuva** — günahın özüne inen **teşuva** — dünyaya şifa getirir.

Bu, günahın dış belirtilerini önemsizleştirmek anlamına gelmez. Çünkü her günahla birlikte insan kendisine karşı bir **kateigar**, bir “suçlayıcı” edinir. Günah eylemi bir gerçeklik kazanır; insana yapışır, ona tutunur, onu bu dünyada daha da saptırır ve yalnızca ahirette onu suçlamak için bekler.

Öte yandan, yaratılıştaki her şey madde ve form (beden ve ruh) bakımından kavranır. Günahın eylemi, onun dışa vurumu, günahın maddesi (bedeni)dir; bu, **kateigarı** meydana getirir. Bu eylemi üreten düşünce, niyet, irade veya tutku ise, o maddenin formu (ruhu)dur; onu canlandıran ve devam ettirendir.

Kendini mahrum bırakma ve bedensel zorluklar, bu “beden”e saldırır ve maddeyi zayıflatabilir; fakat yalnızca kalbin değişmesi ve bilinçli pişmanlık, günahın formuna, ruhuna karşı koyabilir. Günahı doğuran düşünce, niyet ve arzusunun ortadan kaldırılması, **kateigarın** ruhunu ortadan kaldırır; ruhandan yoksun kalan **kateigar** varlığını sürdüremez.

Bu yüzden şöyle denir: “Giysilerinizi değil, yüreklerinizi yırtın ve Tanrınız Ebedî’ye dönün; çünkü O lütfkâr ve merhametlidir, sabırlıdır ve sevgiyle doludur...” Yürek **teşuva** ile yırtıldığında, giysileri yırtmaya gerek yoktur.

Baal Teşuva’nın Konumu

Teşuva, özünde kalpte ve zihinde gerçekleşen bir eylemdir; **binah**, yani kavrayış ve anlayış yetisiyle doğrudan ilişkilidir. **Teşuva** bilinç olmadan—gerçekliğin farkına varmadan, neyin gerekli olduğunu anlamadan—mümkün değildir. Kişinin kendi durumunu tanıması, içe bakması, ruhunun derinliklerinde yakıcı bir sorgulamaya

girmesi gerekir. Dürüst öz değerlendirme, zihnin gözlerini açar ve derin bir utanç yaratır: “*Nasıl böyle akılsızca davranabildim? Her yerde hazır olan, her gün yaratılışı yenileyen Kudret’in huzurunda nasıl bu kadar kör olabildim? Kalıcı olanı bırakıp geçici bir yanılısamayı nasıl seçtim?*” Tora’nın dediği gibi: “*Halkım iki kötülük yaptı: Beni, Yaşam Suyu’nun Kaynağı’nı terk ettiler; kendilerine su tutmayan kırık sarnıçlar yaptılar!*” Bu nedenle **teşuva**, doğrudan **busha**—utanç—ile bağlantılıdır. “Teşuva” kelimesi **boshet** kelimesinin harflerini içerir; harfler yer değiştirince “busha” (utanç) ortaya çıkar. Çünkü utanç, **teşuva**nın başlangıç belirtisidir; gerçeğin aydınlık kavranışından doğar ve geçmişle gerçek bir kopuşu gösterir. Bu seviyeye ulaşan kişinin günahları affedilir: “*Günah işleyip ondan utanan kişinin bütün günahları bağışlanır.*”

Teşuva yapmak için anlamak gerekir: “*Kalbi anlayacak, geri dönecek ve şifa bulacaktır.*” Bu nedenle önce “*Bize bilgelik, anlayış ve bilgi ver*” diye dua ederiz; ancak ondan sonra “*Bizi tam bir teşuva ile Sana döndür.*” Bilgelik, kavrayış ve bilgi olmadan doğru ile yanlış ayırt edilemez. Yalnızca bilge olan, kutsal ile bayağıyı, temiz ile kirliyi ayırt edebilir. Bu nedenle **teşuva** özünde **binah** ile aynıdır.

Baal Teşuva, günahın Tanrı ile insan arasına bir perde çektiğini idrak eder; evrenin dengesini bozduğunu, birliği parçaladığını bilir: “Tora’nın bir buyruğunu çiğneyen kişi—sanki—yukarıda bir kusur, aşağıda bir kusur, kendinde bir kusur ve bütün âlemlerde bir kusur oluşturur.” “Teşuva” kelimesi **taşuv-hey** olarak da okunabilir, çünkü insan günah işlediğinde İlahi İsim’deki **hey** harfi düşer; İsim eksik kalır ve kalan üç harf “oy!” yani “vah!” anlamını oluşturur. Buna karşılık **teşuva** yapan kişi **hey harfini** geri getirir; İlahi İsim tamamlanır, birlik yeniden kurulur. “Teşuva her şeyi düzeltir—yukarıyı düzeltir, aşağıyı düzeltir, tövbe edeni düzeltir, evreni düzeltir.” Başlangıçtaki utanç sadece geçmişle ilgilidir; daha yüksek bir düzeyde İlahi Görkem karşısında kişinin kendi hiçliğini fark etmesine dönüşür. Buna **bitul b’yeş**, yani benliğin tamamen silinmesi denir. Bu hâl, kişiyi kendine değil, nihai olana yöneltir.

İlahi Varlık’la birleşme arzusu yakıcı bir özlemdir: “*Ruhum yaşayan Tanrı’ya susuyor; ne zaman gelip Tanrı’nın huzurunda görüneceğim?*” “Ey Tanrı, Sen benim Tanrısın; seni özlemle arıyorum; ruhum sana susuyor, bedenim seni özlüyor; çünkü Senin sevgin yaşamdan daha iyidir.”

Bu özlem, **baal teşuvada**, hiç günah işlememiş **tsadik**ten bile daha güçlüdür; çünkü kaybedilen zamanı telafi etme arzusu onu daha büyük bir sevgiyle harekete geçirir. Önceden boş şeylere harcanan enerji artık iyiye yönelir ve onu tsaddik’in ulaşamayacağı seviyelere sıçratır. Düşüşü yükselişinin nedeni olur; geçmiş günahları, şimdi elde ettiği başarıların sebebi hâline gelir ve gerçek birer sevaba dönüşür. **Teşuva** gerektiren durum acı vericidir; fakat **teşuva** imkânı umut, güven ve inanç doğurur: “*Kalp, Tanrı’nın iyilik göstermek istediğine dair kesin bir güvenle dolar; kişi bağışlanmak için yalvardığı anda Tanrı’nın onu affettiğinden şüphe duymaz.*” **Teşuva** eyleminin sonucu sevinçtir; çünkü günden her uzaklaşma, iyiliğe yakınlaşmadır. Karanlıktan her uzaklaşma, ışığa doğru bir adımdır. Bu yüzden kalbi saran sevinç, kişinin **teşuvasının** samimiyetinin sınavıdır.

Teşuva’nın Evrenselliği

Geleneksel çeviride **teşuva** “tövbe” olarak çevrilir; bu doğru olsa da yalnızca bir yönüdür. **Kelimenin gerçek anlamı “geri dönmek”tir.** Dönüş, iki yönlü bir hareketi içerir: uzaklaşmış olduğun kaynağa geri dönmek. Ruhun bu dünyaya inişi, bir uzaklaşmadır; ne kadar yüce amaçları olursa olsun, bu iniş bir sürgündür. Çünkü ruh, asıl hâlinde “Yaşam Bağı”na bağlıdır; İlâhi Görkem’in yakınındadır. Bu yüksek konumdan fiziksel bedene inişi, ruhu maddeyle temas ettirir ve kutsallığın zıddı olan şeylerle yüz yüze getirir. Orijinal bağı korumak, ruhun geldiği noktaya dönmek **teşuvanın** özüdür: “*Ruh, onu veren Tanrı’ya geri döner.*”

Teşuva tata’a alt düzeydir; geçmişini onarır, kusuru siler. Daha yüksek düzeyde ise **teşuva**, eve dönüş, birleşme, kaynağa kavuşmadır. Kaybolmuş çocuk gibi: “*Yüzünü arıyorum Tanrı; yüzünü benden gizleme!*” Kalbin iç noktası, Tanrısal varlığa öylesine yoğun bir özlem duyar ki, aşk hastasının hâline benzer; Süleyman’ın alegorisiyle: “*Aşk ile hastayım.*” Bu yüksek seviye—**teşuva ila’a**—yalnızca günahkâra değil, hiç günah işlememiş **tsadike** de yöneliktir. Çünkü Tora’nın hiçbir bölümü kimse için gereksiz değildir; her mitsva, her öğreti hem makrokozmos hem mikrokosmos için zorunludur. Bu nedenle **teşuva** yalnızca günahkâr için değil, tsaddik için de zorunludur; aksi hâlde tsaddik Tora’nın bir kısmından mahrum kalırdı.

Teşuva ila’a, normal manevi yükselişin erişemeyeceği seviyelere ulaştırır. İnsanı bir sıçrayışla, bütün engelleri yok sayarak amacın merkezine taşır. Bu bağlamda tsaddik bile bir **baal teşuva**, yani **teşuva sahibi** hâline gelir. **Teşuva ila’a**, dünyadan geri çekilmek değildir; Tanrı’nın dünyada görünür hâle gelmesidir: varlığın her yönünde Tanrısal bilincin fark edilmesidir. “*O’na yapışın; çünkü yaşamınız O’dur.*” “*O’ndan başka yoktur.*” Ego tamamen silinir; kişi kendi iradesini değil, İlâhi İrade’yi yaşar.

“*Bu mitsva sana uzak değildir; gökte değildir...*” Ayet genel olarak Tora’ya atıf olsa da, bağlam gereği doğrudan **teşuvaya** uygulanır: “*Göğün en uçlarında olsan bile...*” yine de geri dönebilirsin. Çünkü **teşuva**, “*ağızına ve kalbine çok yakındır.*” “*Gelecek Dünya’daki bir anlık mutluluk bu dünyadaki tüm hayattan iyidir; fakat bu dünyada bir anlık teşuva ve iyi eylem, gelecek dünyadaki tüm hayattan daha üstündür.*” Rebbe’nin dediği gibi: “**Teşuva yap; gerisi kendiliğinden gelir.**”

Temenni

Teşuva öğretisinin hem insanın iç dünyasını arındıran gücünü hem de evrenin düzenini yeniden kuran derin boyutunu ortaya koymak amacıyla bu küçük çalışmayı yazmaya giriştim. **Teşuvanın**, insanın kendi içine dürüstçe bakabilmesiyle başlayan ve İlâhi Kaynak’la yeniden bağ kurmaya kadar uzanan geniş yolculuğunu Tora geleneğinin bütün katmanlarına sadık kalarak açıklığa kavuşturmak istedim. Bu konu, bilgelik arayana yol gösterebilir. Bu küçük çalışma zihinlere berraklık sağlasın ve kimse elinden düşürmek istemesin. Kasım 2025 G.D.